

Европейски паспорт за демокрация

Европейски икономически
и социален комитет

Европейският паспорт за демокрация — Вашият наръчник за активно гражданство в Европейския съюз

Добре дошли в Европейския съюз (ЕС) — първата в света транснационална демокрация на участието. Като гражданин на ЕС имате конституционно право да влияете върху правилата, които се прилагат за почти 450 милиона души на площ от над 4 милиона кв. км в 27 държави членки. С право може да възкликнете: „Това звучи чудесно, но КАК да направя така, че моят глас да се чуе на практика?“ Настоящата публикация на Европейския икономически и социален комитет (ЕИСК) отговаря на този въпрос. Това е Вашият наръчник за активно гражданство в ЕС.

В целия текст ще получите помощ и насоки, за да може гласът Ви да бъде чул, като първо си зададете няколко основни въпроса. Въпросът, който искате да поставите, наистина ли е европейски въпрос или по-скоро е препоръчително да

бъде зададен първо на местно равнище? И ако все пак ще представите идеята си на европейско равнище, кой би бил най-ефикасният и успешен начин за това? Дали ще е достатъчно да изпратите електронно писмо до член на Европейския парламент, избран от Вашата държава, или може би трябва да отправите петиция директно до Европейския парламент?

Защо да не се присъедините към някоя организация на гражданското общество или дори към политическа партия и така да се кандидатира за пост?

А дали да не организирате и подкрепите някоя европейска гражданска инициатива за определяне на дневния ред на законодателството?

Настоящият европейски паспорт за демокрация, съставен и написан от Бруно Кауфман, е актуализиран и публикуван от ЕИСК и е достъпен на 24 официални езика. Този наръчник има за цел да Ви помогне при определянето на подходящия момент (кога да предприемете действие), екипите (с кого да обедините усилия) и инструментариума (кои налични инструменти за участие би трябвало да използвате) по отношение на активното гражданство и демокрацията на участието в Европейския съюз.

Той е Вашият глас! Той е Вашата Европа!

Той е Вашият паспорт за европейска демокрация и активно гражданство!

- 5 | **КРАТЪК НАРЪЧНИК**
за активно европейско гражданство
- 8 | **НАВИГАТОР**
за правомощията на хората а на местно, регионално,
национално и транснационално равнище
- 10 | **МОЯТ ГЛАС В ЕВРОПА**
Добре дошли на голямата сцена на европейската политика
- 12 | **КАК ДА ПОСТИГНЕТЕ РЕЗУЛТАТ**
Вашата идея, въпрос, избор на правилен момент, екип и инструментариум
- 14 | **ЕВРОПЕЙСКИ ВЪПРОСИ**
от селското стопанство до научните изследвания
- 16 | **НАБОР ОТ ИНСТРУМЕНТИ ЗА УЧАСТИЕ**
Жалба, съвет, консултация, инициатива и други начини
- 19 | **НАРЪЧНИК ЗА ЕГИ**
Как да използвате Европейската гражданска инициатива
- 33 | **ТРАНСНАЦИОНАЛЕН МОСТ**
Европейският икономически и социален комитет
- 35 | **ПОВЕЧЕ ПОДКРЕПА**
Подкрепата е навсякъде — просто трябва да я използвате

Този **европейски паспорт за демокрация**
принадлежи на:

.....
(Име)

.....
(Данни за контакт)

дееспособен гражданин, жител на (да се отбележи, ако е
приложимо)

- ☐ Община
- ☐ Окръг/област/провинция
- ☐ (държава)
- ☐ **Европейски съюз**
- ☐ (друга политическа организация)
- ☐ (друга политическа организация)

Все още не сте сигурен какъв е Вашият статут на гражданин? Проверете международния си паспорт или личната си карта или се консултирайте с информационна служба във Вашия град. За допълнително съдействие във връзка с използването на настоящата публикация можете да се свържете с citizensinitiative@eesc.europa.eu.

КРАТЪК НАРЪЧНИК

за активно европейско гражданство

1. Вашите основни права

Статутът на „гражданин на ЕС“ предоставя четири вида политически права и свободи на гражданите:

- свободно движение, пребиваване и работа на територията на ЕС;
- дипломатическа защита, предоставяна от властите на всяка държава членка, когато гражданите се намират извън ЕС;
- право да избират и да бъдат избирани на местно равнище и на равнището на ЕС във всяка държава членка;
- право на участие в законодателния процес на ЕС например чрез отправяне на петиция до Европейския парламент или организиране на Европейска гражданска инициатива (ЕГИ) или подкрепа на ЕГИ.

2. Малко история

Датата 1 ноември 1993 г. говори ли Ви нещо? На този ден гражданите на всички държави членки придобиха нов правен статут — „граждани на Европейския съюз“. На този ден (икономическата) „Европейска общност“ беше заменена от (политическия) „Европейски съюз“. Това беше и все още остава безпрецедентна новост в световната история — няма други граждани по света, които да имат транснационални права за активно участие в изготвянето на законодателството в група национални държави. Оттогава официалните права, които дават възможност гласът Ви да бъде чул, се укрепват системно — по-специално с въвеждането на Европейската гражданска инициатива (ЕГИ) през 2012 г. Този инструмент беше актуализиран допълнително през 2020 г., което създаде дори още по-добри възможности да изразите Вашата позиция.

3. Все още не сте гражданин на ЕС?

Има само един начин да станете гражданин на Европейския съюз. Трябва да бъдете или да станете дееспособен гражданин на една от 27-те (понастоящем) държави членки. С други думи, няма друг начин да получите този статут, без да сте гражданин на някоя от държавите членки. Гражданството на ЕС допълва местното, регионалното и националното гражданство, но никога не ги заменя. Във все по-голям брой държави членки можете да подкрепите гражданска инициатива (особено ЕГИ) и да участвате в избори на шестнайсетгодишна възраст, докато в други държави трябва да чакате, докато навършите 17 или 18 години.

►► **Повече информация по държави относно минималната възраст за гласуване на избори и/или за подкрепа на ЕГИ можете да намерите на адрес:**
europa.eu/citizens-initiative/data-requirements_bg

Станете активен гражданин на ЕС още сега!

Бъдете информирани!

Имате право да знаете точно какво се случва в Европейския съюз, така че може да поискате и да получите информация на практика за всичко, което прави ЕС. Притежавате също и законното право на достъп до документите на всички институции на ЕС — право, което е залегнало в Хартата на основните права на Европейския съюз (член 42) и в Договора за функционирането на Европейския съюз (член 15).

Информационният център Europe Direct ще отговори на Вашите въпроси относно ЕС на Вашия собствен език [https://european-union.europa.eu/contact-eu_bg, тел.: 00 800 6 7 8 9 10 11 (в делнични дни от 9,00 до 18,00 ч., централноевропейско време)]. Би трябвало да получите първоначален отговор в рамките на три работни дни. Услугата включва безплатна пощенска доставка на (определени) публикации на ЕС.

Участвайте в консултациите!

Тъй като Европейският съюз оказва голямо влияние върху ежедневието Ви, е важно да знаете, че публичният процес на вземане на решения в ЕС трябва да бъде открит и гъвкав. По тази причина институциите на ЕС са задължени да „поддържат открит, прозрачен и редовен диалог“ (член 11, параграф 2 от Договора за Европейския съюз (ДЕС), известен също и като „Договора от Лисабон“) и, с цел да осигурят „съгласуваност и прозрачност на дейността на Съюза“, да провеждат „широки консултации със заинтересованите страни“ (член 11, параграф 3 от ДЕС).

►► Порталът „Споделете мнението си“ е официалната точка за достъп до текущи консултации и обществени обсъждания, свързани с процесите на изготвяне на европейските политики. Когато се регистрирате, можете да се абонирате за получаване на известия по електронната поща и дори да бъдете канен да участвате в официални консултации: ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say.

Включете се!

Европейският съюз е модерна представителна демокрация, при която гражданите участват в управлението както косвено (чрез институциите), така и пряко (чрез инструменти за участие). Основните харти, договори и закони на ЕС съответстват на член 21 от Всеобщата декларация за правата на човека, който гласи, че „всеки човек има право да участва пряко в управлението на своята държава“, като за първи път в световната история тази практика е изведена на транснационално равнище. С други думи, разполагате с всички права и сте поощрени да участвате активно в процеса на изготвяне на политиките на ЕС, например посредством присъединяване към политическа партия, представена в Европейския парламент [europarl.europa.eu], чрез внасяне на петиции до ЕП [europarl.europa.eu/petitions/bg/home] или чрез участие в европейските граждански панели [citizens.ec.europa.eu/index_bg]. Най-мощният инструмент за упражняване на демокрацията на участието в ЕС е Европейската гражданска инициатива [ec.europa.eu/citizens-initiative], която Ви позволява да определите дневния ред на Европейския съюз.

НАВИГАТОР

за правомощията на хората на местно, регионално, национално и транснационално равнище

Здравейте, суперграждани!

Животът не е предначертан! От Вас, Вашите приятели и от всички нас зависи да направим така, че гласовете ни да бъдат чути — и да направим от нашия град, провинция, държава, Европа и света по-добро място. Започваме!

Мястото, където живея — общинското равнище

Вашата община вероятно е най-важното място, когато става въпрос за активно гражданство и демокрация на участието. Въпреки че тя може да е най-ниското равнище на държавната власт, именно там се вземат решения по важни въпроси като управлението на отпадъците, инфраструктурата на местно равнище, а понякога дори началното образование и социалните услуги. Освен това местното равнище на управление е тясно преплетено със законодателната власт на национално и европейско равнище и играе ключова роля при прилагането на различни норми и закони.

В Европейския съюз съществуват близо 100 000 местни демокрации, като много от тях са отговорни за значителна част от събирането на данъци в държавата и предоставят различни видове права на участие на своите граждани, в това число косвени (чрез политически партии и местни парламенти) и преки (чрез инициативи и референдуми).

►► *Консултирайте се с информационната служба във Вашата местна администрация за това върху какъв въпрос, по какъв начин и кога можете най-добре да окажете въздействие.*

Моят регион — регионалното равнище

Между Вашата община и Вашата държава (поне в 25 от 27-те държави членки) има едно или повече равнища на регионално управление. Понастоящем в ЕС съществуват приблизително 1 500 такива регионални демокрации. В някои федерални държави членки регионите или провинциите се ползват със значителен суверенитет, включително собствена конституция, широки законодателни правомощия и стабилни данъчни постъпления, докато в други държави — членки на ЕС, провинциите или регионите имат основно административна роля (без изборни органи).

В зависимост от статута на Вашата провинция или регион може да имате повече или по-малко права на политическо участие, включително косвено (чрез политически партии и местни парламенти) или пряко (чрез инициативи и референдуми).

►► *Европейският комитет на регионите [cor.europa.eu] е асамблеята на представителите на местните и регионалните власти в Европейския съюз.*

Моята държава — националното равнище

Държавите членки са най-важното равнище на управление в рамките на Европейския съюз по отношение на политическите и законовите правомощия и контрола на публичните средства. Поради тази причина да сте гражданин на една държава членка (а понякога и на няколко) е много важно условие за способността Ви да направите така, че гласът Ви да се чува и да оказвате влияние върху публичния процес на вземане на решения.

Правата на политическо участие на национално равнище се различават значително в 27-те държави членки. Докато всички държави предоставят изборителни права, около две трети от тях позволяват на гражданите си да отправят предложения чрез петиции и инициативи, както и да вземат отношение по важни въпроси чрез референдум.

►► *За повече информация и преглед на възможностите за участие на национално равнище посетете Навигатора за пряка демокрация [direct-democracy-navigator.org] или се консултирайте с информационната служба на Вашия национален парламент.*

Моята Европа — транснационалното равнище

Европейският съюз е първата транснационална демокрация в света. Като гражданин на ЕС имате широк набор от възможности да направите така, че гласът Ви да бъде чут, като гласувате и/или се кандидатируете на изборите за Европейски парламент [europarl.europa.eu], или да изразите мнението си по по-пряк начин, като изпратите петиция (до Парламента) [europarl.europa.eu/petitions/bg/home], или като стартирате Европейска гражданска инициатива (която да представите на Комисията) [<https://citizens-initiative.europa.eu/bg>]. И това не е всичко! Прочетете повече за другите налични инструменти в следващия раздел „Моят глас в Европа“.

МОЯТ ГЛАС В ЕВРОПА

Добре дошли на голямата сцена на европейската политика

Управлението на Европа е по-важно от всякога. Решенията, вземани на равнището на ЕС, оказват огромно влияние върху ежедневието ни на местно, регионално и национално равнище. Всички заедно в ЕС постигаме

съгласие по въпроси като споразуменията за свободна търговия с други държави, опазването на морските ресурси или правилата, които следва да се прилагат, за да се гарантира свободна и справедлива икономическа конкуренция.

Тъй като ЕС е модерна представителна демокрация със система на споделени правомощия и специализирани институции, за отделните граждани

невинаги е лесно да установят, оценят и въздействат на процеса на изготвяне на политики в правилния момент и с най-ефикасните средства.

Затова нека да се запознаем с различните начини, по които ние като граждани можем да избираме и да възлагаме задачи на различните институции и да станем заинтересовани страни, когато става въпрос за вземането на решения на равнище ЕС.

1. Редовно избираме представителите в нашите национални парламенти и в Парламента на Европейския съюз. И в двата случая имате възможност да се кандидатирате и да се състезавате за мандат.

- **Изборите за национален парламент** са от решаващо значение за процеса на вземане на решения в ЕС, тъй като оказват влияние върху състава на националното правителство (а в много случаи и върху избора на държавен глава). Самото национално правителство е част от две от седемте институции на ЕС — **Европейският съвет и Съветът на Европейския Съюз**. Националните парламенти обаче също имат роля в законодателния процес на ЕС.

- **Изборите за Европейски парламент** (ЕП) са най-прякото средство за оказване на обществено влияние на равнището на ЕС. С течение на времето правомощията на 705-членната Асамблея нараснаха значително и понастоящем в много отношения са равни на тези на Съвета на Европейския съюз (съставен от правителствата на държавите членки).

2. Преките избори за национални парламенти и за Европейски парламент имат и много косвени последици. Така например националните правителства и Европейският парламент играят ключова роля при съставянето на **Европейската комисия**. Това е изпълнителният орган на ЕС, който отговаря за предлагането на законодателните актове, изпълнението на решенията и управлението на текущите въпроси. Решенията, взети от европейските граждани по време на избори, оказват влияние и върху състава на други институции на ЕС, в това число европейските съдилища, службата на Европейския омбудсман и двата консултативни органа — Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) и Европейският комитет на регионите.

3. Европейският съюз е нещо повече от система на **представително управление** — той е модерна **представителна демокрация**,

изградена върху ежедневното участие на гражданите на ЕС. Този принцип, заложен в Договора за Европейския съюз (ДЕС), оказва влияние върху функционирането на Европейския съюз. Казано накратко, гражданите на ЕС не са част от голямата политическа сцена на Европа само в изборния ден, те могат да вземат отношение всеки ден! Поради тази причина ЕС е създал всеобхватен набор от инструменти за участие, които свързват гражданите, институциите, процесите на изготвяне на политиките и вземането на решенията.

4. Въпреки че имате право да участвате ежедневно в работата на ЕС, повечето от Вас не разполагат с времето, познанията и ресурсите да го сторят. Ето защо е много важно внимателно да избирате най-подходящия момент, най-добрите партньори и най-добрите инструменти, за да може Вашият глас да се чува трайно и ефективно. За тази цел можете да изберете между по-трайна роля на политическата сцена (например длъжностно лице на изборна длъжност, служител или представител на гражданското общество) или конкретен еднократен ангажимент — което в 99 от 100 случая може да е единственият начин за съчетаване на ролята Ви на активен гражданин на ЕС с всички други роли в публичния, частния и професионалния живот.

КАК ДА ПОСТИГНЕТЕ РЕЗУЛТАТ

Вашата идея, въпрос, избор на правилен момент, екип и инструментариум

И така, имате много добра идея.

Сега е моментът за първата серия от въпроси и отговори!

Европейски граждани, сега е Ваш ред! Може да имате чудесна идея за промяна на Европа — или може би просто сте изправени пред малък проблем при започване на бизнес зад граница. Може да искате да започнете голяма кампания срещу някой европейски закон или дори да се оплачете от служител на ЕС. Съществуват 101 причини да се превърнете в активен гражданин на ЕС, но преди да се заловите за работа, има няколко основни въпроса, на които е необходимо да си отговорите:

Европейски ли е Вашият въпрос по своето естество?

Европейският съюз се занимава с много въпроси. Някои могат да кажат, че те са твърде много, а според други те са твърде малко. Независимо от тази важна дискусия обаче ЕС притежава ясен списък с политики (въз основа на Договорите и договорен между всички държави членки), с които се занимава посредством своята изключителна, споделена или допълваща компетентност. Ето защо, когато желаете да поставите въпрос от каквото и да е естество, първо проверете дали Вашата идея или проблем, който буди загриженост, са от европейски характер. Може да се окаже, че въпросът би могъл да бъде разгледан по-ефикасно на местно, регионално или национално естество.

Това ли е правилният момент да започнете да действате?

За да се чуе наистина Вашият глас, е изключително важно да изберете правилния момент. Може да поставите проблема си твърде рано и никой да не го забележи или твърде късно и решенията вече да са взети. Но между тези два момента има голям времеви прозорец, когато може да действате. Ако например искате да представите по-скоро нова идея, ще са Ви необходими много търпение и ресурси, за да привлечете внимание и да получите отговор, но сте относително свободни в избора си на подходящ момент за действие. Ако обаче искате да повлияете на текущи обществени обсъждания на дадена тема на равнището на ЕС, трябва да проверите до кой етап от (законодателния) процес е стигнал дебатът. За тази цел много полезен е публично достъпният уебсайт EUR-LEX [eur-lex.europa.eu].

Порталът на Европейската комисия „Споделете мнението си“ [ec.europa.eu/have-your-say] също има за цел да събере мнения на всеки етап от законодателната процедура. Изборът на момента влияе и върху партньорите, от които ще имате нужда, и върху инструмента за участие, който ще изберете.

Вашият екип — възнамерявате ли да предприемете колективно действие?

Поставянето на европейски въпрос на европейско равнище в повечето случаи изисква стабилно партньорство с други граждани и/или организации на гражданското общество. Причината е, че първо ще трябва да убедите много други (както граждани на ЕС, така и хора в изборни органи и институции на ЕС), преди да успеете да окажете въздействие. При все това понякога, при условие че са солидни и ангажирани, дори и индивидуални действия могат да доведат до промяна, особено ако сте станали жертва на лошо управление, ако са нарушени правата Ви или ако просто сте способни да посочите проблем, засягащ широката общественост. От друга страна, може да се окаже наистина добра идея да представите Вашия въпрос, предложение или идея колкото се може по-широко и на колкото се може повече транснационални партньори, тъй като ако получите подкрепа от един наистина европейски екип от активни граждани, Вашият въпрос, предложение или идея ще бъдат посрещнати от европейските институции с по-голям интерес и уважение. Например по отношение на Европейската гражданска инициатива дори има изискване организационният екип да се състои от най-малко седем граждани на ЕС от поне седем различни държави членки.

Вашият инструмент — коя форма на участие да изберете?

Изборът на най-добрия наличен инструмент за участие, чрез който да поставите Вашия въпрос, е от първостепенно значение за успеха. Повечето инструменти са създадени, за да бъдат използвани съвместно от няколко граждани (или дори от организации на гражданското общество), но могат да бъдат използвани и от отделни граждани, като например подаване на жалба до Омбудсмана, разрешаване на трансграничен проблем чрез онлайн мрежата за разрешаване на проблеми СОЛВИТ или отправяне на петиция до Европейския парламент. Други инструменти за участие обаче, като например Европейската гражданска инициатива, изискват колективни действия от самото начало. Това, което улеснява нещата, е фактът, че в повечето случаи инициативите за участие на равнището на ЕС могат да се управляват онлайн. Но въпреки че можете да работите за това гласът Ви да бъде чул, без да Ви се налага да купувате пощенски марки, все пак в определен момент може да Ви се наложи да пътувате до Брюксел, за да се срещнете с представител на европейските институции, или до някое селище от другата страна на границата, където се намират партньори, които Ви подкрепят.

Разглеждането на тези въпроси и внимателният избор на отговорите отнемат време. При все това, тъй като се подготвяте да промените Европейския съюз — транснационална политическа общност от 450 милиона души — качествената подготовка ще бъде от решаващо значение за постигането на успех. Така че бъдете внимателни и преминете към действие!

ЕВРОПЕЙСКИ ВЪПРОСИ

от селското стопанство до научните изследвания

Европейските въпроси са от значение — включително на местно, регионално и национално равнище

Случващото се в ЕС е от жизненоважно значение за всеки европейски гражданин, на всички равнища. За да се чуе Вашият глас, е изключително важно да разберете кой взема решенията по различните европейски въпроси.

Съгласно Договора за функционирането на Европейския съюз (дял 1) съществуват три вида компетентност на ЕС: изключителна (ЕС решава сам), споделена (ЕС решава заедно с държавите членки) или допълваща (ЕС подкрепя държавите членки).

Въз основа на тези правомощия политиките се изготвят чрез актове за изпълнение, регламенти, директиви, законодателство или просто чрез институционални решения, които не оказват формално въздействие върху законодателството. Освен това съществуват решения, вземани от Парламента, съдилищата, консултативните органи като Европейския икономически и социален комитет (ЕИСК) и Европейския комитет на регионите, с различни мотиви, влияние и последици — не на последно място за други равнища на управление.

Въпроси от изключителната компетентност на ЕС

- митнически съюз;
- установяване на правилата относно конкуренцията, необходими за функциониране на вътрешния пазар;
- опазване на морските биологични ресурси в рамките на общата политика в областта на рибарството;
- обща търговска политика;
- сключване на международни споразумения, когато това е предвидено в законодателен акт;
- парична политика на държавите членки, чиято парична единица е еврото;

Въпроси от споделена компетентност на ЕС

- вътрешен пазар;
- социална политика;
- икономическо, социално и териториално сближаване;
- селско стопанство и рибарство, с изключение на опазването на морските биологични ресурси;
- околна среда;
- защита на потребителите;
- транспорт;
- трансевропейски мрежи;
- енергетика;
- пространство на свобода, сигурност и правосъдие;
- общи проблеми на сигурността в областта на общественото здраве;
- научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство;
- сътрудничество за развитие и хуманитарна помощ.

Въпроси, по които ЕС разполага с компетентност за подкрепа и координиране

- икономически политики;
- политики за заетост;
- социални политики;
- опазване и подобряване на човешкото здраве;
- промишленост;
- култура;
- туризъм;
- образование, професионално обучение, младеж и спорт;
- гражданска защита;
- административно сътрудничество.

Въз основа на този общ преглед може да нагоните Вашето действие към съответната компетентност (изключителна, споделена или допълваща) и да обмислите допълнителни действия на национално (или друго) равнище в случай че ЕС разполага със споделена или допълваща компетентност. Предложения за действия, попадащи извън настоящия изчерпателен списък на европейски въпроси, могат да се сблъскат с големи проблеми, на първо място, когато институцията на ЕС, на която искате да представите идеята си трябва да прецени дали тя отговаря на условията.

►► *Повече за разделението на правомощията в рамките на Европейския съюз:*
[commission.europa.eu/about-european-commission/what-european-commission-does/
law/areas-eu-action_bg](http://commission.europa.eu/about-european-commission/what-european-commission-does/law/areas-eu-action_bg).

НАБОР ОТ ИНСТРУМЕНТИ ЗА УЧАСТИЕ

Жалба, съвет, консултация, инициатива и други начини

Наборът от инструменти за транснационално участие: имате голям избор

Откакто Европейският съюз се превърна в нещо повече от междуправителствен орган, където представителите на националните правителства се събираха, за да вземат решения при закрити врата, бяха представени предложения за инструменти за участие, бяха въведени практически механизми, а други, които вече съществуваха, бяха преразгледани, с цел активното гражданство на ЕС и демокрацията на участието на транснационално равнище да се превърнат от добра идея в ежедневна практика.

Така че, когато предприемете действия като гражданин на ЕС и поставите Вашия въпрос, предложение или идея на транснационално равнище, първо разгледайте внимателно наличните инструменти за участие в този набор от инструменти. Ето най-важните към настоящия момент:

жалба

ако не сте удовлетворени от свързана с ЕС мярка, можете да подадете официална жалба до Европейския омбудсман, който предлага онлайн формуляр на 24-те официални езика на ЕС. Важно: тази възможност се предлага не само на граждани на ЕС, но и на всички лица, пребиваващи на територията на Европейския съюз, включително предприятия, асоциации и други организации, регистрирани в ЕС;

►► ombudsman.europa.eu/bg/make-a-complaint

съвет по отношение на проблем

ако като гражданин или предприятие на ЕС (или ЕИП) се изправите пред проблем в друга държава поради това, че публичен орган там не прави това, което се изисква от него съгласно правото на ЕС, можете да се обърнете към СОЛВИТ, механизма за разрешаване на проблеми, предоставен от Европейската комисия. Тази онлайн услуга, достъпна на 25 езика (езиците на ЕС и норвежки език), се занимава и с проблеми с трансграничен характер, възникнали поради неправилно прилагане на правото на ЕС от публични органи в държавите — членки на ЕС;

►► ec.europa.eu/solvit

силата на потребителите

ако правата Ви на потребител са нарушени или търсите обезщетение за вреди, трябва да се обърнете към Мрежата на европейските потребителски центрове за разрешаването на въпроси, свързани с дефектни стоки или услуги, във всяка една от 30-те държави (ЕС/ЕИП — езиците на ЕС, норвежки и исландски език);

►► commission.europa.eu/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/resolve-your-consumer-complaint_bg

образование и работа

ако търсите работа или възможности за образование в Европа, съществува услуга, достъпна на всички официални езици на ЕС + норвежки и исландски, наречена EURES — Европейска мрежа на услугите по заетостта, която предлага инструменти както на търсещите работа, така и на работодателите (през есента на 2023 г. на нейния уебсайт бяха публикувани не по-малко от 3,9 милиона свободни работни места и 1 милион автобиографии);

►► ec.europa.eu/eures

консултации

когато подготвя нова политика или законодателен акт, Европейската комисия много често организира обществени консултации по дадения въпрос. Това е много добра възможност да изразите мнението си на ранен етап от официалната процедура. Можете да се регистрирате, за да бъдете уведомени, когато започне консултация по въпрос, който представлява интерес за Вас;

►► ec.europa.eu/info/law/contribute-law-making_bg

непреки действия

има няколко институции на ЕС, които могат да Ви помогнат за това гласът Ви на гражданин да бъде чут на равнище ЕС. Това са Европейският парламент (и Вашите представители в него), Европейският икономически и социален комитет и Европейският комитет на регионите;

►► *Европейски парламент* europarl.europa.eu/at-your-service/bg/

►► *Европейски икономически и социален комитет:* eesc.europa.eu/bg/our-work

►► *Европейски комитет на регионите* cor.europa.eu/bg/our-work/Pages/default.aspx

петиция

правото на петиция е едно от основните права на европейските граждани. Всеки гражданин, самостоятелно или заедно с други граждани, може по всяко време да упражни правото си да подаде петиция до Европейския парламент съгласно член 227 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Важно: от това право могат да се възползват и всички лица, пребиваващи в ЕС, както и асоциации и дружества, чиито седалища се намират в Съюза. Петицията Ви може да се отнася до индивидуално искане, оплакване или наблюдение относно прилагането на правото на ЕС или да съдържа призив към Европейския парламент да заеме позиция по определен въпрос;

►► europarl.europa.eu/petitions/bg/home

Европейската гражданска инициатива

тя дава възможност на 1 милион граждани от най-малко седем държави — членки на ЕС, да поискат от Европейската комисия да предложи законодателство в области, които попадат в сферата на нейната компетентност. Организаторите на гражданска инициатива разполагат с една година, за да съберат необходимата подкрепа. Подписите трябва

да бъдат удостоверени от компетентните органи във всяка държава членка и могат да бъдат събирани онлайн. След това организаторите на успешни инициативи биват поканени на среща с Комисията и на публично изслушване в Европейския парламент. Комисията разполага с шест месеца, за да разгледа инициативата и да реши какво да предприеме.

►► europa.eu/citizens-initiative/

Когато обмисляте какъв инструмент за действие да изберете, опитайте се също така да прецените какво точно действие се опитвате да предприемете. Искате ли да добавите нещо ново към дневния ред на ЕС? Или, напротив, искате да спрете нещо? Може би целта Ви е да подобрите нещо, което съществува? Като алтернативна възможност защо да не използвате някой от инструментите като разменна монета, допълваща други форми на действие, в които участвате? Както виждате, има много начини да се превърнете в активен гражданин на ЕС и в следващия раздел можете да прочетете повече за най-мощния наличен инструмент — Европейската гражданска инициатива.

НАРЪЧНИК ЗА ЕГИ

Как да използвате Европейската гражданска инициатива

Европейската гражданска инициатива — първа стъпка към транснационалната пряка демокрация

Наричат Европейската гражданска инициатива „най-голямата иновация на транснационалната демокрация“ от въвеждането на преките избори за Европейски парламент преди повече от четири десетилетия. Ние, гражданите на ЕС, вече притежаваме същото право като мнозинството в Европейския парламент и държавите членки да определяме политическия дневен ред на целия континент. Тя е интензивно използван инструмент — от стартирането ѝ през 2012 г. насам са внесени над 100 ЕГИ.

Основна информация за Европейската гражданска инициатива (ЕГИ)

- За да бъде разгледана в политически план от Европейската комисия, ЕГИ трябва да бъде подкрепена от най-малко 1 милион граждани на ЕС от поне седем от 27-те държави членки в рамките на една година, считано от датата, на която е започнало събирането на изявления за подкрепа. Във всяка една от тези седем държави членки се изисква минимален брой поддръжници.
- ЕГИ може да бъде стартирана във всяка област, в която Комисията е оправомощена да предложи законодателство, например околна среда, селско стопанство, транспорт, обществено здраве или международна търговия.
- За да стартират гражданска инициатива, гражданите трябва да съставят „група на организаторите“ от най-малко седем граждани на ЕС, които пребивават в поне седем различни държави членки. Членовете на групата трябва да бъдат граждани на ЕС.
- Дадена инициатива може да бъде подкрепена от всички граждани на ЕС на възраст, позволяваща им да гласуват на изборите за Европейски парламент (16 години в Естония, Австрия, Малта, Белгия и Германия, 17 години в Гърция и 18 години във всички останали държави членки). За да подкрепят дадена инициатива, гражданите трябва да попълнят специален формуляр за изявление за подкрепа, предоставен им от организаторите, на хартия или онлайн.
- В рамките на един месец след получаването на успешна ЕГИ Комисията ще се срещне с организаторите, които след това могат да представят инициативата си на публично изслушване в Европейския парламент. Тогава, в срок от шест месеца Комисията ще отговори официално. Ако Комисията реши да представи законодателно предложение, започва обикновената законодателна процедура.

Въпреки че официалното право да инициира общоевропейско законодателство остава прерогатив единствено на Европейската комисия, Европейската гражданска инициатива представлява инструмент за определяне на дневния ред. Тя е и портал към бъдещето на политиката на участието — по-директен, по-транснационален и по-цифров от всички досегашни инструменти в ЕС и вдъхнови много държави членки да въведат подобни инструменти за определяне на дневния ред на национално равнище.

Това е причината, поради която Европейската гражданска инициатива не е просто още едно право на петиция, а по-скоро право за ежедневно активизиране на гражданите по отношение на въпросите, които да бъдат включени в дневния ред на европейските институции. От 2012 г. досега на Европейската комисия бяха представени над 100 ЕГИ. Комисията отказа да регистрира 26 от тях, тъй като според нея те не са отговаряли на всички формални изисквания. В няколко случая — ЕГИ „Stop TTIP“ (Спрете ТПТИ) и инициативата „Minority SafePack — един милион подписа за многообразието в Европа“, Съдът на ЕС впоследствие задължи Комисията да регистрира инициативата.

Европейската гражданска инициатива се основава на правна рамка, включваща Договорите за ЕС, вторичното европейско законодателство и националното законодателство. Докато различните национални разпоредби уреждат удостоверяването на системите за събиране на подписи онлайн и проверката на изявленията за подкрепа, най-важните европейски правни документи включват:

- **основополагащи документи:** дял II (член 11, параграф 4) от Договора за Европейския съюз (ДЕС), разпоредби относно демократичните принципи; Харта на основните права на Европейския съюз (Официален вестник на Европейския съюз C83/389, 30.3.2010 г.);
- **регламент:** Регламент (ЕС) 2019/788 относно Европейската гражданска инициатива с приложенията (Официален вестник на Европейския съюз L130/55, 17.5.2019 г.);
- **прилагане:** Европейски парламент: членове 222 и 230 от Правилника за дейността на ЕП [https://europarl.europa.eu/docco/document/RULES-9-2020-02-03-TOC_BG.html].

Важна бележка: в съответствие с Регламента относно Европейската гражданска инициатива (глава V, член 25), на всеки четири години трябва се извършва официален преглед на прилагането на ЕГИ.

►► **Пълна регулаторна рамка за ЕГИ:** https://europa.eu/citizens-initiative/how-it-works/regulatory-framework_bg

►► **Проверка и удостоверяване на ЕГИ от държавите членки:** https://europa.eu/citizens-initiative/authorities-verification-and-certification-statements-support_bg

Европейската гражданска инициатива има много начини за предприемане на действия

Понякога сравняват Европейската гражданска инициатива с швейцарско ножче — интелигентно измислен, приспособим многофункционален инструмент. Тъй като до ЕГИ имат достъп над 450 милиона граждани на ЕС в 27 държави членки (и в целия свят, ако сте гражданин на ЕС и живеете извън Съюза), тя показва как следва да се разбира и да функционира демокрацията на транснационално равнище.

Въз основа на опита от първите 100 инициативи, внесени в периода 2012—2019 г., през 2020 г. влезе в сила актуализирана и по-достъпна версия на ЕГИ. Една четвърт от инициативите бяха отхвърлени поради строгото тълкуване и прилагане на регламента от Комисията. Съгласно новите правила обаче на организаторите и Комисията се предоставя повече време за намирането на решение, включително възможността за регистриране само на допустимите части от дадена инициатива. Предоставя се повече време и за подготовката на началото на събирането на подписи, както и на всички останали стъпки от процеса.

В процеса на ЕГИ има три различни вида роли: организатори, поддръжници и наблюдатели.

Като организатор(и) Вие се намирате в самия център на процеса, тъй като отговаряте за всички ключови стъпки, предвидени в Регламента относно ЕГИ. Вие сте и отговорните представители при контактите с институциите, Вашите поддръжници и цяла Европа. Поради тази причина ще са Ви необходими голяма доза внимателно обмисляне, търпение, ангажираност, както и интензивна комуникация и работа в областта на връзките с обществеността.

Като поддръжник на ЕГИ от Вас се иска да споделите определена европейска

Уверете се, че се подписвате под официално регистрирана инициатива.

кауза като част от най-малко 1 милион души в поне седем различни държави членки. Основната Ви роля е да се подпишете под ЕГИ, което означава, че ще попълните „изявление за подкрепа“ на хартиен носител или по електронен път.

И накрая **като наблюдател** може да проявите интерес към темата на конкретна ЕГИ, да поискате да я разберете по-задълбочено и евентуално да предложите интересни идеи и коментари на организаторите, медиите, изследователите и ЕС.

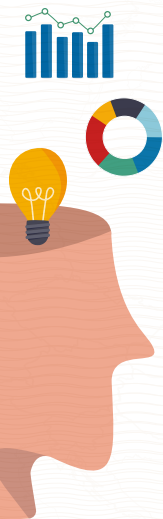
Съществуват няколко аспекта, които Вие като група от организатори, поддръжници или наблюдатели следва да обмислите, преди да започнете, подпишете или коментирате ЕГИ. Основният въпрос е какво се стреми да постигне конкретна ЕГИ? Каква е нейната цел? Искате ли да предложите нещо ново на Европа? Или идеята Ви е да бъде оттеглена и премахната конкретна политика на ЕС? Много неща обаче не са просто бели или черни, добри или лоши, а може би се нуждаят само от корекция. Затова може би желаете преди всичко да промените части от някой законодателен акт на ЕС. Можете да използвате Вашата ЕГИ като разменна монета, за да подкрепите вече текущ законодателен процес. Или може би виждате Вашата предстояща кампания за ЕГИ като катализатор за създаване на широка транснационална мрежа или съюз? Може би в края на краищата сте водени най-вече от желанието да популяризирате Вашия въпрос или организация, използвайки ЕГИ като инструмент за набиране на подкрепа. От вас зависи!

Има много начини за действие в рамките на ЕГИ, която може да използвате като:

- **стимул**, с цел да накарате ЕС да предприеме нещо ново. В този случай трябва да сте много търпеливи, тъй като цялата процедура при този вид ЕГИ изисква много време. Първо трябва да намерите подходящо и работещо правно основание и да възприемете обществения дебат във връзка с Вашето предложение като основната награда за усилията Ви;
- **спирачка**, която да попречи на ЕС да предприеме конкретно действие. В този случай изборът на момент е от решаващо значение, тъй като трябва да откриете правилния момент, за да изложите Вашите опасения, с цел да постигнете максимален ефект и подкрепа, което означава, че трябва бързо да съберете подписите;
- **коректив**, с цел да подобрите настоящото законодателство на ЕС. Когато искате да решите определен проблем чрез промяна на специално законодателство, трябва да се придържате към принципа за опростяване. ЕГИ от този вид имат склонност да бъдат твърде сложни и трудни за обяснение. Затова направете всичко възможно да се придържате към основния акцент;

- **разменна монета** чрез използването на ЕГИ като допълнителен елемент в опит да повлияете на процеса на изготвяне на европейските политики. Но преди да започнете този вид ЕГИ, преценете влиянието и политическата си сила независимо от инициативата и проверете възможните допълнителни ползи. Изложете ясно намеренията си пред поддръжниците. Трябва също да знаете, че е възможно една ЕГИ да бъде оттеглена и тази възможност трябва да бъде използвана в подходящия момент;
- **катализатор** за изграждане на широки алианси и мрежи в цяла Европа. Това е много подходящ вариант, когато възприемате Вашата инициатива като елемент от по-дългосрочна стратегия за обединяване на хора в цяла Европа и/или за подготовка на кампания за избори за Европейски парламент;
- **инструмент за набиране на подкрепа**, който да популяризира Вас и/или Вашата група сред обществеността. В този случай трябва първо да намерите подходящ и лесен за обяснение въпрос по същество за вашата ЕГИ. Би трябвало също така да обясните възможно най-открито целите си, за да не подвеждате потенциални поддръжници.

В заключение: ЕГИ предлага много възможности, но в крайна сметка всичко се свежда до собственото Ви разбиране и капацитет при оценката на възможностите и ограниченията на ЕГИ. Като се запознаете с многофункционалните възможности на този нов транснационален процес на участие, можете да развие реалистични очаквания и така да възприемете реалистичен подход към Вашата стратегия и вариантите, които ще изберете.

Европейската гражданска инициатива

определяне на дневния ред на ЕС в десет стъпки

Обмисляте да започнете Ваша собствена ЕГИ? Ще са Ви необходими поне три години, може би дори повече (и значителни ресурси), за да я осъществите. Ако обаче действате интелигентно и внимателно, работата по ЕГИ ще Ви предложи нови прозрения, ще Ви научи на много нови неща и (да се надяваме) ще Ви позволи да повлияете на Европа. Това са десетте основни стъпки, които се очаква да предприемете в процеса на ЕГИ:

Стъпка 1: Идея

Имате идея, проект или въпрос, бъдещ опасения, които могат да станат част от процеса на изготвяне на европейските политики. Първо, проверете дали има други, евентуално по-прости и по-достъпни инструменти, за да изразите позицията си по този въпрос. Ако изберете ЕГИ, преминете към стъпка 2.

Стъпка 2: Познание

Европейската гражданска инициатива е процес с редица правни и политически последици. При разработването на бъдещата Ви инициатива проучете подробно всички възможности и ограничения на процеса. Получете подкрепа на този ранен етап, като се свържете с Форума на Европейската гражданска инициатива (за по-подробна информация вижте раздела „Подкрепа“). След това се опитайте да направите оценка: заслужава ли си усилията? Ако смятате, че си заслужава, преминете към стъпка 3.

Стъпка 3: Целите

Преди да предприемете първите официални стъпки, е важно също да сте наясно какво искате да постигнете чрез инициативата и какво реалистично може да очаквате от нея? Определете целта, обхвата и специфичната функция на Вашата инициатива. Направете я възможно най-разбираема за всички. При тази стъпка е целесъобразно да проучите по-внимателно поуците, извлечени от организаторите на предходни ЕГИ.

Стъпка 4: Изготвяне

Формулировката и разяснението на първоначалното Ви предложение трябва да бъдат разбираеми на множество различни езици и достъпни за още по-голям брой политически култури в Европа. Сега е и моментът да се запознаете с официалната система за събиране на подписи онлайн, която ЕС предоставя безплатно, и да използвате цялата налична подкрепа.

Стъпка 5: Регистрация

Това е първото формално препятствие за много „групи организатори“, тъй като е необходимо да отговаряте на определени критерии, за да бъдете регистрирани. Най-важното е предложената от Вас инициатива да не излиза явно извън рамките на правомощията на Комисията. И при тази стъпка можете да получите съдействие от Форума на Европейската гражданска инициатива. След това е време да подадете Вашата ЕГИ на официалния уебсайт, като предоставите наименованието и целите на Вашето предложение. В зависимост от необходимостта от промяна и актуализиране на предложението Ви, в срок между 2 и 4 месеца Комисията ще регистрира (или ще отхвърли) Вашата ЕГИ. След регистрацията Комисията ще преведе наименованието и целта на Вашето предложение на всичките 24 официални езика.

Стъпка 6: Събиране на подписи

Сега предстои най-хубавата и същевременно най-трудната част — трябва да убедите над 1 милион европейци от поне седем различни държави да подпишат Вашата инициатива за по-малко от една година. Трябва да се подготвите предварително за тази задача, като създадете общеевропейска мрежа от партньори, които Ви подкрепят в цяла Европа. След официалната регистрация ще трябва да започнете действителното събиране на подписи в срок от шест месеца. Просто е необходимо да информирате Комисията 10 работни дни преди избраната от Вас начална дата, за да могат да бъдат публикувани началото и края на едногодишния етап на събиране на подписи. Обърнете внимание на факта, че ще е необходимо да използвате отделни формуляри за изявления за подкрепа в зависимост от националността на поддръжниците. Това означава, че всички поддръжници във всеки един формуляр трябва да бъдат граждани на една и съща държава от ЕС.

Стъпка 7: Диалог

Без комуникация няма да имате поддръжници. Диалогът с всички възможни хора със сходни виждания и дори със скептиците ще бъде от решаващо значение за трайния успех на Вашата инициатива. Затова допълнете дейността по събиране на подписи, като достигнете до обществеността чрез (социалните) медии и обществени прояви. И при тази стъпка отново е много полезно да почерпите опит от предходни ЕГИ. Хората, работили по тях, са натрупали голям опит и знания, които да споделят.

Стъпка 8: Прагове

Ще трябва да се справите с пълен набор от изисквания и пречки, преди да можете, в крайна сметка, да внесете инициативата с всички необходими удостоверения в Европейската комисия. Първо, в срок от три месеца след края на етапа на събиране на подписи, ще трябва да представите на различните национални органи събраните изявления за подкрепа. Тези

органи ще разполагат най-много с три месеца за проверка и удостоверяване на подписите. След това Вие като „групата организатори“ разполагате с още три месеца, за да се подготвите за окончателно внасяне на удостоверенията в Комисията. Тези сложни дейности изискват стабилен и добре подготвен екип за управление на Вашата инициатива. Глупави грешки могат да доведат до високи допълнителни разходи, закъснения и неудовлетвореност.

Стъпка 9: Комуникация

Подаването на ЕГИ е само началото на друг важен етап — комуникация по официален въпрос на ЕС, което ще Ви изведе в центъра на политическата сцена. След като инициативата бъде призната за успешна, пред вас ще се отворят нови врати под формата на официални разговори с Комисията и публично изслушване в Европейския парламент.

В рамките на един месец след подаването на Вашата успешна ЕГИ ще бъдете поканен на официална среща с Комисията за обсъждане на Вашето предложение, а през следващите месеци ще бъдете поканен да се изкажете по време на публично изслушване в Европейския парламент. Ще бъдат уведомени и други институции на ЕС, като например Европейския икономически и социален комитет и всички национални парламенти на всички държави — членки на ЕС. Това ще бъде прекрасна възможност да убедите дори още повече хора — и в идеалния случай — подходящите хора!

Стъпка 10: Изводи

Краят на едно изтощително, но и, да се надяваме, разкриващо нови възможности начинание. Не забравяйте и административните задачи — документацията и оценките — с цел да научите (и споделите) направените изводи. Чрез участието Ви във второто поколение ЕГИ (започнали от 2020 г.) Ви предстои да влезете в историята.

►► *Законодателна процедура стъпка по стъпка и график:* europa.eu/citizens-initiative/how-it-works_bg

Европейската гражданска инициатива или как да постигнете промяна

В името на живота: „Един от нас“

Инициативата „Един от нас“ беше една от първите европейски граждански инициативи, която успя да събере над 1 милион подписа. В нея се разглеждат достойнството, правото на живот и неприкосновеност на всяко човешко същество от зачеването му. Нейната основна цел беше да се преустанови финансирането от ЕС на дейности, включващи човешки ембриони, по-специално в областта на научните изследвания, общественото здраве и помощта за развитие. Европейската комисия реши да не извършва преглед на законодателството, тъй като прецени, че действащата законодателна рамка е целесъобразна. Организаторите обжалваха пред Съда на ЕС, но загубиха.

►► **Уебсайт на инициативата:**
oneofus.eu

►► **Официален регистър на ЕГИ:**
europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000005_bg

Защитете животните: спрете вивисекцията

Инициативата „Спрете вивисекцията“ беше насочена към постепенното преустановяване на експерименти с животни. Кампанията беше подкрепена от алианс от над 250 групи за защита на животните, научни организации и дружества, продаващи продукти, които не са били тествани върху животни, в целия ЕС и успя да получи подкрепа от над 1,17 милиона граждани на ЕС. Европейската комисия сподели убеждението на организаторите, че експериментите с животни трябва постепенно да бъдат премахнати, но не прие, че научните принципи правят „животинския модел“ невалиден.

►► **Уебсайт на инициативата:**
stopvivisection.eu

►► **Официален регистър на ЕГИ:**
europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000007_bg

Забрана на използването на глифосат и защита на хората и околната среда от токсични пестициди

ЕГИ „Спрете глифосата“ започна през 2017 г. и имаше три цели: забрана на глифосата, реформа на процедурата за одобрение на пестициди и определяне на задължителни целеви стойности за намаляване на употребата на пестициди в целия ЕС. Основната ѝ цел беше постигането на бъдеще без пестициди. Организаторите достигнаха прага от 1 милион подписа за по-малко от шест месеца! Въпреки че Комисията реши да не забранява глифосата, тя се ангажира да представи законодателно предложение за повишаване на прозрачността при оценката на пестициди и за повишаване на качеството и независимостта на научните изследвания, които се използват за основа на оценките, извършвани от Европейския орган за безопасност на храните. Освен това Комисията се ангажира да извърши преглед на Директивата относно устойчивата употреба на пестициди.

►► Уебсайт на инициативата:
stopglyphosate.org/

►► Официален регистър на ЕГИ: https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000002_bg

Правото на вода — право на човека

Тази инициатива, стартирана от европейските профсъюзи на 12 май 2012 г., беше една от първите регистрирани инициативи. Целта беше Европейската комисия да бъде приканена да предложи законодателство, в което достъпът до водоснабдяване и санитарно-хигиенни условия да се признава за право на човека в приетия от ООН смисъл, както и тяхното предоставяне като основни обществени услуги за всички. Основната цел на кампанията беше законодателството на ЕС да изисква от националните правителства да гарантират и предоставят достатъчно чиста питейна вода и санитарно-хигиенни условия на всички граждани. Комисията реши да предприеме действия в различни области, свързани с инициативата (да повиши прозрачността, да стимулира иновациите и др.), и представи законодателно предложение за преразглеждане на Директивата за питейната вода, включително задължението на държавите членки да гарантират достъп до вода за най-уязвимите групи.

►► Уебсайт на инициативата:
right2water.eu

►► Официален регистър на ЕГИ:
europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000003_bg

Minority SafePack — един милион подписа за многообразието в Европа

Както показва наименованието на тази инициатива, ЕГИ „Minority SafePack“ предложи на Комисията цял пакет от мерки, включващи аспекти като насърчаването на по-редките езици, защитата на националните малцинства и научноизследователски програми относно ползите от езиковото и културното многообразие в Европейския съюз. Стартирана първоначално през 2013 г., регистрацията ѝ беше отхвърлена от Комисията — решение, което беше анулирано от Съда на ЕС четири години по-късно. След това, до пролетта на 2020 г. тази ЕГИ събра над един милион подписа. В отговора си Комисията счете, че пълното прилагане на вече съществуващите законодателство и политики е предоставило мощен арсенал в подкрепа на целите на инициативата и поради това не е предложила правен акт.

►► **Уебсайт на инициативата:**
minority-safepack.eu

►► **Официален регистър на ЕГИ:**
europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000004_bg

Да спрем екстремизма — подкрепа за правата на човека в ЕС

Регистрирана през лятото на 2017 г., тази инициатива приканва Европейската комисия да предложи нова директива за борба с екстремизма, която да акцентира върху неутрално определение за екстремизъм, независимо от неговата мотивация, и да обхваща всички „действия, насочени към унищожаване на основните права“, както и забрана на екстремистите в училищата и другите обществени институции. Европейска директива в тази област би следвало да даде възможност и за искове за обезщетение по примера на съществуващото антидискриминационно законодателство с цел ефективна защита на жените, децата и работниците. След събирането на подписи в продължение на една година организаторите обявиха, че са събрали над 1 милион изявления за подкрепа. Към момента на изготвяне на настоящия документ тази ЕГИ е в процес на проверка на изявленията за подкрепа.

►► **Уебсайт на инициативата:**
stop-extremism.eu

►► **Официален регистър на ЕГИ:**
europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000007_bg

Край на клетките — към по-хуманно отношение към животните

Тази ЕГИ призова Комисията да наложи ясно законодателство за забрана на отглеждането на животни в клетки в Европейския съюз, за да се даде приоритет на по-хуманно отношение към селскостопанските животни. По-конкретно организаторите се надяваха да постигнат забрана на използването на клетки за всички домашни птици, боксове за свине майки, кошари за телета и т.н., за да се гарантира, че животните могат да се движат свободно и да остават в близост едно до друго в своето стадо. Европейската гражданска инициатива „Край на клетките“ беше представена на Европейската комисия през октомври 2020 г. Комисията отговори на 30 юни 2021 г., като се ангажира до края на 2023 г. да представи законодателно предложение за постепенно премахване и в крайна сметка забрана на използването на клетки за всички животински видове и категории, посочени в инициативата.

►► **Уебсайт на инициативата:**
endthecageage.eu

►► **Официален регистър на ЕГИ:**
europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2018/000004_bg

Политиката на сближаване в полза на равенството между регионите и на устойчивостта на регионалните култури

Организаторите на тази инициатива искат да се обърне специално внимание на регионите с национални, етнически, културни, религиозни или езикови особености, които се различават от тези на заобикалящите ги региони, в контекста на политиката на сближаване.

Регистрацията на тази инициатива беше първоначално отхвърлена от Комисията през 2013 г. — решение, отменено от Съда на Европейския съюз шест години по-късно. През май 2021 г., в края на периода за събиране на изявления за подкрепа (крайният срок беше отложен поради пандемията от COVID-19), организаторите съобщиха за подкрепата на 1 414 175 граждани. Проверката на изявленията за подкрепа все още не е приключила.

►► **Уебсайт на инициативата:**
www.nationalregions.eu

►► **Официален регистър на ЕГИ:**
europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000007_bg

Да спасим пчелите и земеделските стопани! Щадящо пчелите селско стопанство за здравословна околна среда

Регистрирана през септември 2019 г., тази инициатива се стреми към екологична и социално-икономическа устойчивост на европейското селско стопанство чрез три цели: постепенно премахване на синтетичните пестициди до 2035 г., възстановяване на биологичното разнообразие в селското стопанство и подпомагане на земеделските стопани в прехода към устойчиво земеделие. В отговора си от април 2023 г. Комисията приветства и призна значението на тази инициатива, подписана от 1 054 973 граждани. Въпреки това, след извършената оценка тя счита, че вече отправените предложения в рамките на Европейския зелен пакт предоставят всеобхватен отговор на целите на инициативата. Следователно приоритетът е да се гарантира приемането на тези предложения от съзаконодателите (Парламента и Съвета) и бързото им привеждане в изпълнение.

►► **Уебсайт на инициативата:**
<https://www.savebeesandfarmers.eu>

►► **Официален регистър на ЕГИ:** https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000016_bg

Спрете рязането на перки на акули — спрете търговията

Тази инициатива отразява обществената загриженост относно устойчивостта на риболова и търговията с акули в световен мащаб, като същевременно призовава Комисията да предприеме две действия: прекратяване на търговията с перки на акули, „които не са естествено прикрепени към трупа на животното“, в ЕС и разширяване на обхвата на Регламента на ЕС за забрана на премахването на перките на акулите на борда на риболовните кораби (забрана на внос, износ и транзит на отрязани перки от акули). След като тази ЕГИ получи подкрепата на 1 119 966 подписа, през юли 2023 г. Комисията приветства инициативата и се ангажира да предприеме действия за проучване на възможността за предприемане на законодателна инициатива, да започне оценка на въздействието и да подобри съответните статистически данни, както и да установи контакт с международни партньори.

►► **Уебсайт на инициативата:**
<https://www.stop-finning-eu.org>

►► **Официален регистър на ЕГИ:** https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2020/000001_bg

За козметика без жестокост — ангажимент за Европа без изпитване върху животни

Тъй като обещанието за Европа, в която животните вече не страдат и умират заради изпитване на козметични продукти, беше нарушено, организаторите на тази инициатива призоваха за законодателна промяна с цел защита и засилване на забраната за изпитване на козметични продукти върху животни, промяна на нормативната уредба на ЕС в областта на химикалите и модернизиране на науката с цел постепенно премахване на всички изпитвания върху животни в ЕС. Приветствайки инициативата, подкрепена от 1 217 916 подписа, и признавайки, че въпросът за хуманното отношение към животните продължава да бъде сериозен източник на безпокойство за европейските граждани, Комисията изтъкна водещата роля на ЕС в тази област. Тя ще стартира пътна карта от законодателни и незаконодателни мерки за по-нататъшно намаляване на изпитванията върху животни и в крайна сметка за постигане на регулаторна уредба без използване на животни в законодателството в областта на химикалите.

►► **Уебсайт на инициативата:** <https://crueltyfreeeurope.org/save-cruelty-free-cosmetics>

►► **Официален регистър на ЕГИ:** https://europea.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2021/000006_bg

Fur Free Europe (Европа без кожи)

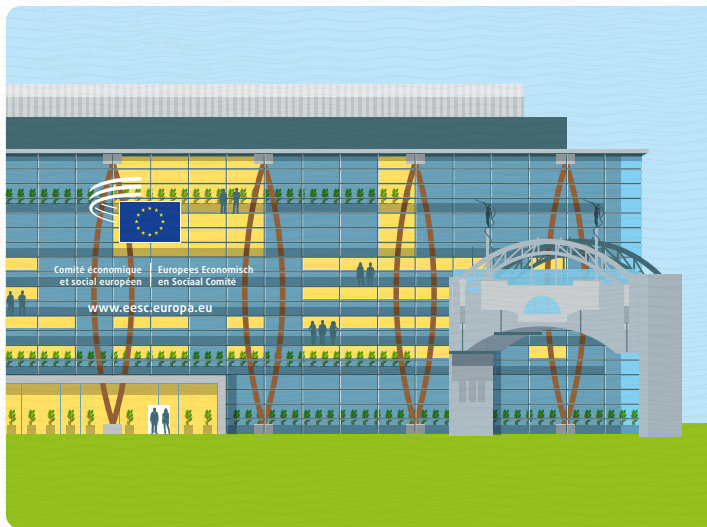
Подкрепена от 1 502 319 проверени подписа, тази инициатива беше валидирана през юни 2023 г. като 10-ата успешна ЕГИ. „Европа без кожи“ има за цел да забрани със закон фермите за добив на кожи и кожените продукти от отглежданите в тях животни на европейския пазар поради техните жестоки, неетични, небезопасни и неустойчиви практики. Понастоящем Европейската комисия е в процес на разглеждане инициативата и трябва да отговори до средата на декември 2023 г.

►► **Уебсайт на инициативата:** <https://furfreeeurope.eu>

►► **Официален регистър на ЕГИ:** https://europea.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2022/000002_bg

ТРАНСНАЦИОНАЛЕН МОСТ

Европейският икономически
и социален комитет

Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) е една от най-старите институции на ЕС, създадена през 1957 г. с Римския договор. Комитетът се състои от 329 членове от всички държави — членки на ЕС, представляващи работодателите, работниците и организациите на гражданското общество.

В последно време ролята на ЕИСК като консултативен орган по въпросите, свързани с демокрацията, нарасна и Комитетът се превърна в основния мост между европейското гражданско общество и институциите на ЕС. С други думи, понастоящем ЕИСК предлага важна структура за подкрепа на активното гражданство и демокрацията на участието.

По време на първоначалния период на Европейската гражданска инициатива ЕИСК беше първият, който предостави инфраструктура за неформална подкрепа на активни граждани в целия ЕС, включваща съвети от общ характер консултации, съдействие за превод и провеждане на изслушвания в ЕИСК за ЕГИ в процес на създаване. Повечето от тези услуги вече са част от регулаторните задължения, изисквани от институциите на ЕС, като например Европейския парламент и Европейската комисия.

Като институцията на Съюза с най-голям опит при предоставянето на подкрепа на гражданите, ЕИСК продължава да предоставя информация, насоки и платформи на организациите на гражданското общество и ad-hoc групи от активни граждани, ангажирани с превръщането на Европа в по-социално и демократично място на световната сцена. От 2012 г. насам ЕИСК е домакин на „Деня на Европейската гражданска инициатива“ (известен накратко като „Ден на ЕГИ“), годишна конференция в Брюксел, която предлага възможност за открита и свободно достъпна среща с експерти и активисти в областта на ЕГИ от цяла Европа.

►► eesc.europa.eu/eci-day

Освен това ЕИСК кани регистрираните ЕГИ или тези, които са на път да бъдат регистрирани, на своите пленарни сесии, а текущите ЕГИ — на заседанията на своите секции и групи като принос за засилването на диалога между гражданите и институциите на ЕС и популяризирането на инициативите в европейската обществена сфера. Такива покани бяха отправени покани към инициативите *„Забрана на използването на глифосат“* (2017 г.), *„Minority SafePack — един милион подписа за многообразието в Европа“* (2018 г.), *„Да спрем екстремизма“* (2019 г.), *„Край на клетките“* и *„Eat ORIGINaL. Unmask your Food“* (Открийте произхода на хранителните Ви продукти) (2020 г.), *„Да спасим пчелите и земеделските стопани!“* (2022 г.) и *„Европа без кожи“* (2023 г.).

В допълнение към настоящото издание на „Европейски паспорт за демокрация“ на ЕИСК от 2023 г. са достъпни редица други публикации и услуги на 23 езика [eesc.europa.eu/eci].

ПОВЕЧЕ ПОДКРЕПА

Подкрепата е навсякъде — просто трябва да я използвате

Като гражданин на Европейския съюз Вие не сте сам в буквалния смисъл на думата. Има над 450 милиона души като Вас. Не сте сам и що се отнася до получаването на подкрепа от страна на правителството и гражданското общество за това гласът Ви да бъде чул. Сред многото налични ресурси препоръчваме следната транснационална подкрепа, насоки и медии в цяла Европа:

Европейска гражданска инициатива

Форумът на Европейската гражданска инициатива е онлайн платформа за сътрудничество, която предлага подкрепа на гражданите на различни етапи от организирането на Европейска гражданска инициатива. Форумът предоставя практическа информация относно ЕГИ и дава възможност на хората да обсъждат политиките и потенциалните инициативи на ЕС. Освен това той им помага на ранния етап от организацията — от намирането на партньори в други държави до търсенето на експертни съвети относно организирането на кампании, набирането на средства и във връзка с правни въпроси. Целта е да се насърчи взаимодействието между потенциалните организатори, гражданите и експертите по темата на съответната ЕГИ. Форумът на ЕГИ е услуга, която се предлага от Европейската комисия и се предоставя от Европейската служба за граждански действия (ECAS).

►► europa.eu/citizens-initiative-forum/

Службата за информация и съдействие (Help Desk) на Европейската гражданска инициатива предоставя съвети и подкрепа на гражданите и организациите в целия ЕС, които обмислят да започнат инициатива. Домакин на тази независима служба е Сдружението за Европейска гражданска инициатива, създадено от бивши и настоящи организатори на ЕГИ. Тя подпомага отделни ЕГИ с кампании, набиране на средства и правни съвети.

►► citizens-initiative.eu

Онлайн библиотеката на ЕГИ. Европейската гражданска инициатива има интересна история, която датира от началото на Европейския съюз през 90-те години на 20 век (след официалното му превръщане от съюз за икономическо сътрудничество в политически съюз). Европейският институт за инициативи и референдуми, създаден през 2001 г., за да оказва съдействие при разработването на ЕГИ, е събрал най-важните публикации онлайн и при поискване може да Ви насочи към допълнителни ресурси.

►► iri-europe.org/index.php/publications/european-citizens-initiative

Демокрация на участието

Приложението **Citizens' App на Европейския парламент** е онлайн приложение за смартфони, което предлага информация за теми и места, които могат да представляват интерес за Вас. То Ви информира за прояви, които се провеждат в близост до Вас; добавя предпочитанията Ви към личния Ви календар; показва Ви най-добрия маршрут чрез предпочитаното от Вас приложение за навигация; предоставя мултимедийно съдържание, като видеоматериали, подкастове и слайдшоу; може да се използва за търсене и за споделяне, да се персонализира и дава възможност за оценяване. Приложението (Citizens' App) е достъпно на 24 езика в Apple Store и Google Play.

►► europarl.europa.eu/at-your-service/bg/stay-informed/citizens-app

Democracy Community е транснационална мрежа от поддръжници на демокрацията, хоствана от Democracy International. Платформата е отворена за всеки с цел информация, образование и изграждане на мрежи и предлага истории и прояви, свързани с участието. Може да регистрирате себе си/Вашата организация/институция и да създадете профил на поддръжник на демокрацията.

►► democracy.community

Европейската служба за граждански действия е международна организация с членове от целия Европейски съюз. Нейната мисия е да укрепи правомощията на гражданите с цел създаване на по-приобщаващ и силен Европейски съюз чрез насърчаване и защита на правата на гражданите и разработване и подкрепа на механизми за повишаване на демократичното участие на гражданите и гражданските организации и ангажирането им с ЕС.

►► ecas.org

Платформата **Participo**, предоставена от ОИСР (Организацията за икономическо сътрудничество и развитие). Тук може да намерите всякаква информация относно научните изследвания и практиката на демокрацията на участието и пряката демокрация на всички политически равнища. Платформата е част от усилията на ОИСР да проучи текущата промяна на парадигмата от традиционно представително управление към модерна представителна демокрация.

►► oecd.org/gov/innovative-citizen-participation.htm

Граждани и журналистика

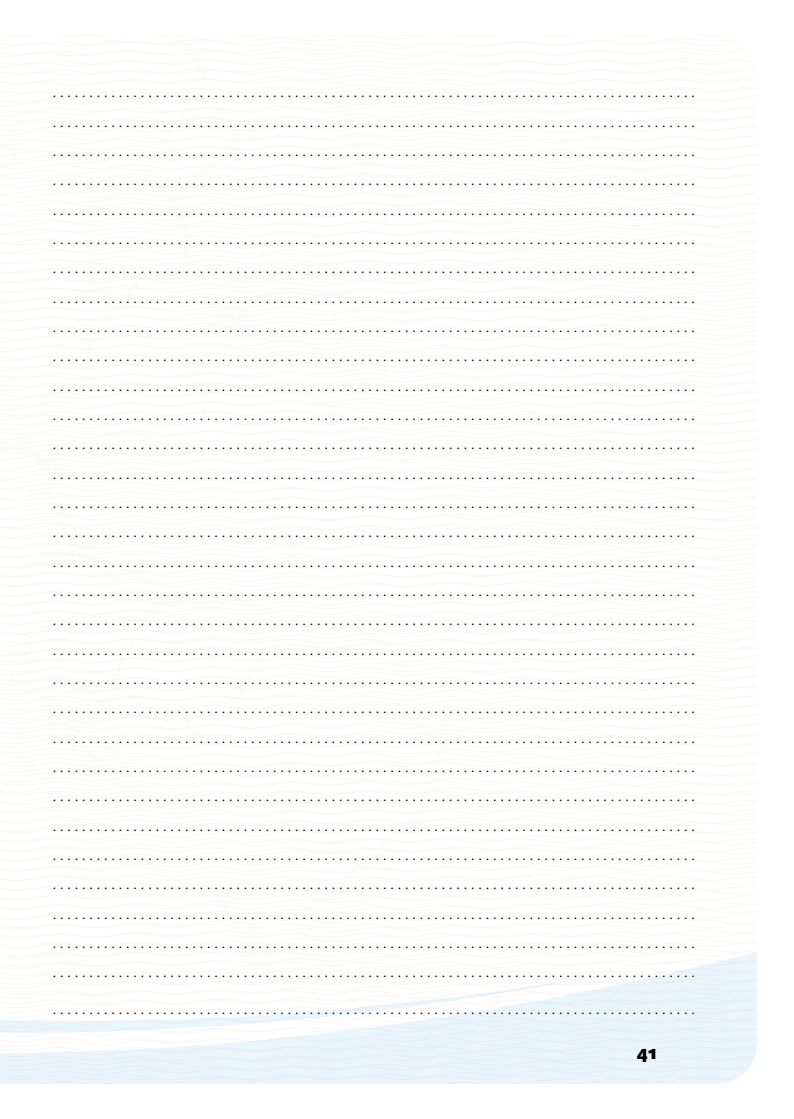
Euractiv свързва активното европейско гражданство с професионалната онлайн журналистика и предлага истории, мнения, анализи и контекстуална информация за всичко, което се случва в политическия живот в Европа, на 13 езика: английски, френски, немски, италиански, чешки, български, гръцки, хърватски, полски, румънски, сръбски, испански и словашки.

►► euractiv.com

Информирането относно модерната демокрация на участието и пряката демокрация е основната задача на платформата **#deardemocracy на Swissinfo** — международната служба на Swiss Broadcasting Company. Тя предлага новини, мнения и контекстуална информация относно активното гражданство и демокрацията на участието по света на десет езика: английски, френски, немски, испански, арабски, руски, китайски, португалски, италиански и японски.

►► swissinfo.ch/directdemocracy

Настоящата публикация е актуализирана версия на Европейския паспорт за демокрация, съставен и написан от Бруно Кауфман, кореспондент на Global Democracy и съпредседател на Глобалния форум за модерна пряка демокрация. За контакт: send@brunokaufmann.email.

Европейски икономически
и социален комитет

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
www.eesc.europa.eu

Printed by the EESC-CoR Printing and Distribution Unit, Belgium
EESC-2023-85-BG

© Европейски съюз, 2024 г.

Възпроизвеждането е разрешено при посочване на източника.

За използването или възпроизвеждането на снимките / илюстрациите
трябва да се обърнете за разрешение директно към носителя/носителите
на авторските права.

© Shutterstock, eamesBot

Служба за публикации
на Европейския съюз

Print
QE-02-23-324-BG-C
ISBN 978-92-830-6342-1
doi:10.2864/22754

PDF
QE-02-23-324-BG-N
ISBN 978-92-830-6326-1
doi:10.2864/06364

BG